

využít své často jedinečné znalosti o konkrétních tématech a svěřených částech fondu v přímé interakci s uživateli.

Nesmím ovšem rozhodně zapomenout ani na „komunitní funkce“ z názvu projektu. I tento termín může vzbuzovat obavy svou obecností. Velmi záhy se ovšem začal naplňovat v každodenní praxi. Při rozhovorech s uživateli se objevují potřeby místních obyvatel na setkávání se svými zájmovými skupinami, občanskými spolky, na získávání dalších kompetencí v současném nejen technologiemi plném světě, na učení se novým dovednostem v různých workshopech. A mnohdy se i zjistí, že přímo někdo z místních ví, zná, umí něco, co by mohlo být zajímavé pro další uživatele a pokud je ochoten se podělit, získává v knihovně prostor pro sdílení a předávání. Vzájemné sdílení znalostí mezi uživateli bylo v MKP rozvíjeno již před RFID, ale díky této

nové technologii máme při stejném počtu zaměstnanců více časového prostoru taková setkání umožňovat a spolupřátat.

V užším kontaktu mezi knihovníkem a uživatelem po celou dobu návštěvy knihovny stejně jako v širší podpoře místních sdružení formálního i neformálního ražení vidíme reálnou možnost udržení společenské relevance pro knihovnu i do budoucna. Nová technologie pro nás není cíl projektu, ale nástroj k této změně a kvůli zdůraznění fungování knihovny v těchto oblastech nám připadá investice ve výši zmiňovaných desítek miliónů korun jako dobře vynaložená.

Bc. Jan Stejskal
Městská knihovna v Praze
jan.stejskal@mlp.cz

INOVAČNÍ KURZY PRO KNIHOVNÍKY V ČR

V příspěvku je představen model/systém rozdělení nabídky kurzů pro jednotlivá profesní zaměření zaměstnanců knihoven od pracovníků v procesech, přes služby až po další činnosti vyplývající z potřeb a z katalogu prací v knihovnách. Model byl představen na konferenci Knihovny současnosti, pořádaný Sdružením knihoven v listopadu 2020.

Myšlenka potřeby systematického inovačního vzdělávání knihovníků je dlouholetou záležitostí, ukotvenou v několika důležitých strategických materiálech.

Aktuálně jsou jimi:

Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků, schválena Ústřední knihovnickou radou ČR na 38. zasedání dne 5. 12. 2016, *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021 – 2027 s výhledem do roku 2030 a Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030* (kapit. 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení, bod č. 4 Propojování různých forem vzdělávání). Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky (aktualizováno v r. 2019).

Konkrétněji v Koncepci rozvoje knihoven v ČR jsou uvedeny tyto dva stěžejní body: „*Naplňovat Koncepci celoživotního vzdělávání knihovníků a dalších odborných pracovníků v knihovnách, zajistit koordinaci systému celoživotního vzdělávání v knihovnách a Připravit metodiku pro systém inovačního vzdělávání pra-*

covníků knihoven.“

V Metodickém pokynu je stanovena doporučená hodnota vzdělávání knihovníků – pro knihovníky z profesionálních knihoven je to 48 hodin, pro knihovníky z neprofesionálních je to 8 hodin ročně.

Na základě této potřeby vznikla díky iniciativě Moravské zemské knihovny v Brně na jaře 2020 pracovní skupina k tématu „inovačního vzdělávání pro knihovníky“, která se skládá z těchto členů: Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Sekce vzdělávání SKIP (Svazu knihovníků a informačních pracovníků) ČR, Sdružení knihoven (dále SDRUK), Moravská zemská knihovna v Brně, Městská knihovna v Praze, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, Krajská knihovna Pardubice a KISK FF MU (Katedra informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity) Brno.

Co tomu předcházelo?

V roce 2016 praktická dílna zaměřená na vzdělávání pracovníků v knihovnách. Pod názvem *Vzdělávejme se systematicky* ji ve spolupráci s Knihovnickým institu-

tem Národní knihovny ČR uspořádala pražská organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP).

Cílem dílny bylo umožnit účastníkům sdílet praktické zkušenosti vztahující se ke vzdělávání pracovníků knihoven a vytvořit seznam kroků usnadňujících zavedení systematického vzdělávání do knihoven nebo jejich dílčích organizačních složek.

Přítomní účastníci zmapovali aktuální situaci a definovali, že k zavedení systematického vzdělávání pracovníků v knihovnách může napomoci následujících deset hlavních kroků:

1. vytvořit a pravidelně aktualizovat popisy pracovních pozic;
2. vytvořit a pravidelně aktualizovat kompetenční profily pro jednotlivé pracovní pozice;
3. zpracovat pro jednotlivé zaměstnance plány osobního rozvoje;
4. provázat kompetenční profil s plánem osobního rozvoje;
5. stanovit priority (rozlišit povinná a doporučená školení) a minimální rozsah školení;
6. formalizovat adaptační proces včetně zpětné vazby;
7. evidovat účast na školeních v elektronické podobě;
8. sjednotit způsob předávání poznatků ze školení ostatním pracovníkům;
9. zakotvit vztah vzdělávání k odměňování;
10. zajistit dostatečné financování.

Plné znění příspěvku najdete zde: <http://ikaros.cz/jak-v-knihovne-zavest-systematicke-vzdelavani-pracovniku-aneb-vzdelavejme-se-systemicky>

V roce 2018 se konal v rámci konference Knihovny současnosti, kterou organizuje každoročně SDRUK, workshop na téma „Další vzdělávání knihovníků – kudy dál?“, který volně navázal na výše uvedenou dílnu. Cílem workshopu bylo identifikovat největší problémy v oblasti dalšího vzdělávání knihovníků v ČR a navrhnout způsob jejich řešení. Závěry z této akce využila následně Sekce vzdělávání SKIP jako podklad pro svou další práci.

NAVRHOVANÝ MODEL INOVAČNÍCH KURZŮ

Při sestavování systému, tzn. jednotlivých tematických „balíčků“, se pracovní skupina inspirovala v modelu vzdělávání knihovníků realizovaného z dotační podpory Unie zaměstnavatelských svazů v českých veřejných knihovnách v letech 2010 – 2011. Celý model pracuje a je provázán s Národní soustavou kvalifikací a jednotlivými profesními kvalifikacemi „Knihovník“ zde schvá-

lenými: <https://narodnikvalifikace.cz/vyber-kvalifikace/profesni-kvalifikace/skupiny-oboru-37>

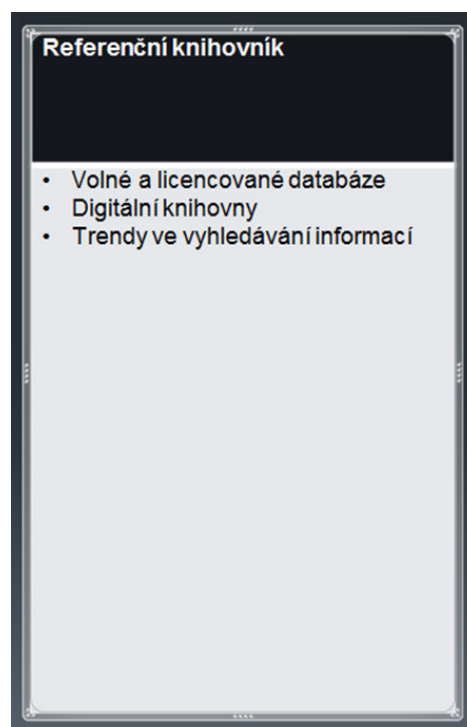
Oproti rekvalifikačním kurzům nejsou náplní kurzů obecné základy. Naopak kurzy se budou zaměřovat na prohloubení znalostí a dovedností knihovníků. Budou se snažit upozornit na společenské i technologické změny, nastínit jaké jsou hlavní trendy a kam knihovnictví směřuje.

Aktuálně má navrhovaný systém celkem 10 tematických bloků, přičemž blok „obecný základ“ je možný k využití napříč různými profesními kvalifikacemi.

Organizační idea je taková, že každý rok se uskuteční maximálně 5 bloků témat ve 3 vzdělávacích centrech: Praha, Brno, Ostrava. V případě zájmu se během 2 let ideálně uskuteční všechny tematické bloky, případně se podle zájmu mohou některé vynechat a jiné realizovat i v následujícím roce. Kurzy se budou konat jak frontální výukou (včetně workshopů), tak online v rozmezí 3, maximálně 6 dní v roce pro danou specializaci knihovníka.

SCHÉMA TEMATICKÝCH BLOKŮ:

Návrh modelu byl představen na jednání SDRUK, následně na Ministerstvu kultury ČR a na pracovním jednání Sekce vzdělávání SKIP. Předpokládaným nositelem a řešitelem tohoto projektu je SDRUK, který, jak předpokládáme, bude v následujícím roce 2021 žádat o finanční podporu Ministerstvo kultury ČR. Realizace celého systému kurzů by se tak mohla rozběhnout od jara 2022.

obecný základ	knihovnik akvizitér	knihovnik katalogizátor	knihovnik v přímých službách	knihovnik organizátor, lektor
právní aspekty oboru včetně GDPR informační etika komunikační dovednosti v kultuře time management vybrané digitální kompetence (nutno specifikovat)	aktuální akviziční zdroje současné překlady zahraničních literatur současná česká literatura	aktuální pravidla jmenného popisu věcný popis, autority metadata	trendy ve službách, design služeb psychologie uživatele informační zdroje statistika, benchmarking specifické skupiny uživatelů	organizování akcí komunikační dovednosti - lektorování pedagogika projekty, granty dobrovolnictví
dětský knihovnik	PR knihovny	digitální kompetence	vedoucí pracovník	personalista
učící knihovnik vývojová psychologie informační vzdělávání kritické myšlení technické vzdělávání v knihovnách literatura pro děti a mládež	marketing prezentace na sociálních sítích technické dovednosti (grafika, videa, prezentace) webové stránky knihoven výzkumy uživatelských potřeb	kybernetická bezpečnost google nástroje opensource programy tablety, čtečky, smartphone, 3D tiskárny	plánování, řízení komunikace emoční inteligence finanční řízení koncepce knihovny	výběr zaměstnanců, pohovory firemní kultura, popisy pracovních míst psychologie osobnosti pracovní právo

Použité zdroje:

JANSOVÁ, Linda a KOTRLOVÁ, Jindřiška a KOVAŘÍKOVÁ, Marie. Jak v knihovně zavést systematické vzdělávání pracovníků aneb Výsledky dílny Vzdělávejme se systematicky. *Ikaros* [online]. 2016, ročník 20, číslo 11 [cit. 2020-11-17]. urn:nbn:cz:ik-17905. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/17905>

Koncepce, strategie, deklarace. Informace pro knihovny. Národní knihovna ČR – Knihovnický institut [online]. 2020. [cit. 17.11.2020]

Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/legislativa/koncepce-strategie-deklarace>

Národní soustava kvalifikací. [online]. NPI ČR a Trexima 2006 – 2014. [cit. 17.11.2020]. Dostupné z: <https://narodnikvalifikace.cz/>

Mgr. Adéla Dilhofová
(Moravská zemská knihovna v Brně)
dilhofova@mzk.cz